Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

ГАЛОЎНАЕ КІРАЎНІЦТВА
АДЗІНАЙ ГІДРА-МЕТЭАРАЛАГІЧНАЙ СЛУЖБЫ
пры НКЗ БССР

ДЭКАДНЫ БЮЛЕТЭНЬ

Адрас рэдакцыі: Менск, р. Карла Маркса і Чырвонаармейскай, 48, Галоўнае Кіраўніцтва АГМС БССР.

№ 12 (146)	21—30 красавіка	1934 г.

ЗМЕСТ

Сінаптычны агляд за дэкаду—І. Рачыцкі

Метэаралагічная характарыстыка і табліца вынікаў метэаралагічных назіранняў за дэкаду—Н. Малішэўская.

Сельска-гаспадарчая гідрамет. характарыстыка за дэкаду—В. Стэфановіч.

Метэаралагічная характарыстыка і табліца вынікаў мет. назіранняў за сакавік м-ц 1934 г. — Н. Малішэўская

Што можа даць вывучэнне стратасферы—праф. А. Кайгародаў

СІНАПТЫЧНЫ АГЛЯД

за 21—30 красавіка 1934 г.

Спачатку дэкады цыкланічная дзейнасць адбываецца па ўсёй Еўропе, прычым цыклоны рухаюцца ў асноўным з захада і паўднёвага захада на ўсход і паўночны ўсход.

Гэта сінаптычная сітуацыя стварае ў БССР цёплае з ападкамі надвор'е.

Паступовае паслабленне цыкланічнай дзейнасці пачалося з сярэдзіны дэкады, калі пачалося развіццё антыцыклона ў большай частцы Еўропы і Еўрапейскай тэрыторыі Саюза, прычым тэрыторыя БССР знаходзіцца пераважна ў яго паўднёва-заходняй частцы, што спрыяла ўтварэнню ў БССР сухога і гарачага надвор'я ў другую палавіну дэкады.

І. Рачыцкі.

Табліца вынікаў метэаралагічных на

Кліматычны раён	№№ па карце	Назва станцый	Тэмпература паветра																Адносная вільготн. паветра за 13 г. у %	
			21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		Сярэдняя	Нармальн.	Максімальная	Мінімальная	Чысло, калі назірал. мінімум		
I. Паўночны (вазёрны)	2	Дрыса	9	9	11	12	11	15	18	16	11	16	—	13	—	23	—1	23	57	—
	3	Полацак	9	10	11	13	13	16	17	16	12	16	—	13	8	23	0	23	52	—
		Вялікія-Лукі	8	9	10	13	13	15	17	15	11	14	—	12	—	22	0	23	53	2
	68	Гарадок	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	7	Нова-Каралёва	9	8	11	13	15	17	15	15	15	16	—	13	7	22	2	23	57	3
II. Пераходны (вадападзельны)	8	Лепель	9	10	11	14	15	17	16	15	15	17	—	14	—	24	1	23	49	—
	75	Плешчаніцы	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	70	Бобр	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	13	Барысаў	10	9	10	15	16	19	16	15	17	18	—	15	8	25	1	23	47	—
	16	Менск	10	9	11	14	16	18	16	14	18	18	—	14	8	26	3	23	49	3
	93	Бярэзіна	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	23	Мар'іна-Горка	9	9	11	15	16	18	16	16	14	18	—	14	8	26	3	23	53	3
	25	Асіпавічы	10	9	12	16	17	19	16	16	18	18	—	15	8	28	2	23	42	—
	10	Орша	10	9	10	14	15	16	15	16	17	17	—	14	8	24	1	23	52	—
	19	Горкі	10	8	10	14	14	17	15	15	17	16	—	14	8	23	2	23	63	3
III. Цэнтральны (раўніны)	89	Клічаў	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	28	Слуцак	10	8	11	15	16	18	15	16	18	18	—	14	—	26	4	22	67	—
	30	Мар.-Сосны	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	21	Магілеў	11	8	10	15	15	17	15	15	18	18	—	14	8	24	1	23	52	—
	73	Чавусы	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	27	Чэрыкаў	11	8	10	15	16	17	15	17	19	18	—	14	8	25	1	23	51	—
	191	Касцюковічы	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	31	Турск	11	9	10	15	16	17	15	15	18	17	—	14	8	25	1	23	45	3
	32	Жлобін	11	8	12	16	16	17	16	17	18	17	—	15	8	25	3	23	48	—
IV. Паўднёвы (нізіны)	33	Жыткавічы	12	7	12	16	18	19	16	17	18	19	—	15	10	27	1	23	46	—
	37	Калінкавічы	12	7	11	16	17	18	16	17	18	19	—	15	9	26	1	23	52	—
	39	Лельчыцы	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	85	Чачэрск	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	83	Барба	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
	38	Гомель	12	8	12	16	18	18	17	18	18	19	—	16	9	25	2	23	46	—
	35	Васілевічы	12	7	12	16	17	18	16	16	18	18	—	15	10	24	1	23	43	—
	40	Людвінава	13	8	16	16	18	18	16	18	19	19	—	16	10	25	3	23	42	4

...ых назіранняў за 21—30 красавіка 1934 г.

Адносная вільготн. паветра за 13 г. у %	Тэмпература паверхні глебы			Ападкі ў мм												Метэаралагічная з'ява (у дужках адзначаны чыслы)
	Максімал.	Мінімальн.	Чысло, калі нагляд. мінімум	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		Сума	
57	—	—	—	6.0	0.4	..	5.0	..	..	..	..	..	..	—	11.4	туман (29), граза з град(27)
52	—	—	—	6.0	..	0.6	6.0	..	..	..	..	..	..	—	12.6	туман (23, 29)
53	29	0	25	..	..	2.0	7.0	2.0	..	..	..	..	..	—	11.0	граза (24), туман (29)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	32	—4	23	14.0	0.2	..	9.0	..	..	..	..	..	..	—	22.2	граза з градам (24)
49	—	—	—	7.0	..	1.0	..	0.6	..	..	..	..	..	—	8.6	граза (23), град (23)
—	—	—	—	10.0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	—	10.0	граза (21)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	—	—	—	13.0	..	2.0	..	..	..	..	..	..	..	—	15.0	граза (21), туман (22)
49	33	0	23	3.0	0.1	1.0	0.6	..	..	..	..	..	..	—	4.7	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	31	2	23	2.0	0.1	0.6	..	..	..	..	..	..	..	—	2.7	туман (30) граза з градам?
42	—	3	30	6.0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	—	6.0	граза (27), туман (21)
52	—	—1	23	11.0	0.4	0.4	..	..	1.0	..	..	..	..	—	12.8	граза (24)
63	31	0	23	7.0	0.3	0.3	..	3.0	..	..	..	..	..	—	10.6	туман (21), граза зград(25)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
67	—	2	23	6.0	0.1	2.0	..	..	..	..	..	..	..	—	8.1	туман (21)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	—	—	—	10.0	0.5	0.1	..	..	..	..	..	..	..	—	10.6	туман (21, 23)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	—	—	—	9.0	0.3	..	..	0.2	..	..	..	..	..	—	9 5	граза (21), туман (23)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	33	0	23	6.0	0.1	0.2	0.5	..	..	..	..	..	..	—	6.8	граза (21), град (24)
48	—	—	—	2.0	0.1	0.4	0.1	..	0.1	..	..	..	..	—	2.7	туман (21, 23)
46	—	—	—	4.0	0.2	0.3	..	..	..	..	..	..	..	—	4.5	граза (21), град (22)
52	—	—	—	9.0	..	0.1	1.0	..	..	..	..	..	..	—	10.1	туман (21)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	7.0	0.1	2.0	..	0.2	..	..	..	..	..	—	9.3	граза (25)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46	—	—	—	13.0	2.0	2.0	..	..	..	..	..	..	..	—	17.0	граза (21)
43	—	0	23	8.0	..	0.1	2.0	..	..	..	..	..	..	—	10.1	граза (21), град (23)
42	40	—1	23	6.0	0.1	1.0	0.1	..	..	..	..	..	..	—	7.2	бура (25)

Табліца вынікаў метэаралаг.назіранняў за 21—30 красавіка 1934 г.

Кліматычны раён	№№ па карце	Назва станцый	Вецер: Пераважаючы: Напрамак	Вецер: Пераважаючы: Хуткасць	Вецер: З максім. хуткасцю: Напрамак	Вецер: З максім. хуткасцю: Хуткасць	Інсаляцыя ў %%	Сярэдняя воблачнасць у 10-балавай сістэме: Агульная	Сярэдняя воблачнасць у 10-балавай сістэме: Ніжняя	Сярэдні стан паверхавага пласта глебы (на глыб. 10—15 см)
I. Паўночны (вазёрны)	2	Дрыса	SE	4	S	16	—	8	6	вільготная
	3	Полацак	S	4	S	8	—	8	—	"
	—	Вялікія Лукі	S	4	S	12	—	8	3	"
	68	Гарадок	—	—	—	—	—	—	—	—
	7	Нова-Каралёва	SE	4	S	12	43	6	3	вільготная
II. Пераходны (вадападзельны)	8	Лепель	S	4	S	10	—	8	6	вільготная
	75	Плешчаніцы	—	—	—	—	—	—	—	"
	70	Бобр	—	—	—	—	—	—	—	—
	13	Барысаў	S	4	SW	12	—	8	3	вільготная
	16	Менск	S	4	S	10	—	8	3	"
	93	Бярэзіна	—	—	—	—	—	—	—	—
	23	Мар'іна-Горка	S	4	S	10	—	8	3	вільготная
	25	Асіпавічы	SE	4	SE	7	—	8	3	"
	10	Орша	S	4	S	8	—	8	3	вільготная
	19	Горкі	S	4	S	8	—	8	2	"
III. Цэнтральны (раўнінны)	89	Клічаў	—	—	—	—	—	—	—	—
	28	Слуцак	SE	4	SE	12	—	8	3	вільготная
	30	Мар'іна-Сосны	—	—	—	—	—	—	—	—
	21	Магілеў	S	4	S	10	—	8	3	вільготная
	73	Чавусы	—	—	—	—	—	—	—	—
	27	Чэрыкаў	S	4	S	10	—	8	6	вільготная
	191	Касцюковічы	—	—	—	—	—	—	—	—
	31	Турск	S	4	S	12	—	8	3	вільготная
	32	Жлобін	SE	4	NW	10	—	8	3	"
IV. Паўднёвы (нізінны)	33	Жыткавічы	SE	4	W	8	—	8	3	сухая
	37	Калінкавічы	SE	4	SE	10	—	8	6	"
	39	Лельчыцы	—	—	—	—	—	—	—	—
	85	Чачэрск	—	—	—	—	—	—	—	вільготная
	83	Барба	—	—	—	—	—	—	—	—
	38	Гомель	S	4	S	15	—	8	3	вільготная
	35	Васілевічы	SE	4	SE	10	36	8	6	"
	40	Людвінава	S	5	S	15	—	8	6	сухая

МЕТЭАРАЛАГІЧНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА

за 21—30 красавіка 1934 г.

Уся гэта дэкада вызначалася надзвычайна высокімі тэмпературамі. У першыя тры дні сярэднія сутачныя тэмпературы хісталіся ад 7 да 13°. У наступныя дні тэмпература значна павысілася і ў канцы дэкады яна дасягала 18—19°. Толькі месцамі ў паўночнай зоне 29-га наглядалася зніжэнне сярэдняй сутачнай т-ры да 11-12°.

Сярэдняя дэкадная т-ра хісталася ад 13 да 16°, такім чынам была на 6° вышэй нармальнай.

Максімальная т-ра паднімалася надзвычайна высока, да 22—27°. Мінімальная т-ра апускалася, у параўнанні з сярэдняй і максімальнай, вельмі нізка. Так у Дрысе была —1°, у Полацку 0°. У астатніх пунктах яна хісталася ад 1 да 4°.

Ападкі выпадалі выключна ў пачатку дэкады. 21-га паўсюды наглядаліся значныя дажджы, якія далі ад 2 да 14 мм, у большасці ад 6 да 10 мм. 22-га і 23-га выпадалі нязначныя ападкі да 2 мм. 24-га толькі ў паўночнай зоне выпалі даволі значныя дажджы. У другую палавіну дэкады ападкаў зусім не наглядалася па ўсёй БССР. Надвор'е было надзвычайна сухім і гарачым.

Шэраг станцый адзначылі навальніцы і град пераважна 21-га і 24-га.

Вятры пераважалі паўднёвыя і паўднёва-ўсходнія з сярэдняй хуткасцю 4 м/сек.

Воблачнасць складала 80% агульнага пакрыцця неба, прычым пераважалі высокія формы воблакаў.

Н. Малішэўская.

СЕЛЬСКА-ГАСПАДАРЧАЯ ГІДРАМЕТ. ХАРАКТАРЫСТЫКА

за 21—30 красавіка 1934 г.

Цёплае надвор'е, пры некаторым запасе вясенняй вільгаці ў глебе і меўшых месца ў пачатку дэкады ападкаў, з'яўлялася вельмі спрыяючым фактарам для развіцця азімых культур і прарастання насення яравых. Наяўнасць пераважнай колькасці дзён без ападкаў спрыяла паспяховаму правядзенню сева. Аднак працяглы перыяд з малой колькасцю ападкаў на поўдні рэспублікі садзейнічаў больш хуткаму расходванню глебавай вільгаці і метстанцыі Калінкавічы, Жыткавічы і Людвінава адзначаюць становішча пахатнага слоя глебы, на апошні дзень дэкады, „сухая“.

Азімае жыта на поўдні выйшла ў трубку, у цэнтральнай і паўночнай зоне застаецца ў фазе кушчэння—ацэнка вышэй сярэдняй. Азімая пшаніца ў фазе кушчэння—ацэнка здавальняючая.

Усходы яравых зернавых большасцю метстанцый адзначаюцца як здавальняючыя.

В. Стэфановіч.

Табліца вынікаў мэтэаралагічных

Кліматычны раён	№№ па карце	Назва станцый	Тэмпература паветра: Срэдняя	Адхіленне ад нормы	Максімал.	Дата	Мінімальная	Дата	Адносная вільг.: Сярэдняя	Мінімальная	Тэмпература на паверхні глебы: Мінімальная	Дата	Лік дзён з тэмператур. глебы ≤0°	А п: Сума	Норма
I. Паўночны (вазёрны)	2	Дрыса	− 0.6	—	8.4	21	−17.8	3	85	60	—	—	—	38	—
	3	Полацк	− 0.4	+1.6	8.7	27	−19.6	3	85	55	—	—	—	36	25
	—	Вялікія Лукі	−1.1	—	10.3	27	−18.4	3	85	60	−22.3	3	29	27	—
	68	Гарадок	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	84	Сураж	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	7	Нова-Каралёва	− 1.4	+1.8	9.7	27	−22.1	4	85	50	−24.9	3	30	37	30
II. Пераходны (вадападзельны)	8	Лепель	0.0	—	9.3	21	−15.4	3	85	55	—	—	—	35	29
	75	Плешчаніцы	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—
	70	Бобр	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	13	Барысаў	0.6	+2.3	14.4	26	−14.0	3	90	55	—	—	—	31	33
	16	Менск	0.7	+2.5	15.3	26	−14.7	3	85	40	−15.4	3	30	38	36
	93	Бярэзіна	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—
	23	Мар'іна-Горка	0.9	+2.3	15.5	26	−13.5	4	85	35	−13.8	3	24	21	30
	25	Асіпавічы	1.6	+2.9	17.1	26	−13.2	4	85	40	—	—	—	32	—
	10	Орша	− 1.4	+1.1	11.0	27	−17.0	2	90	55	−18.7	2	29	26	34
	19	Горкі	− 1.1	+1.9	10.9	25	−18.1	2	90	50	−26.1	3	24	29	31
III. Цэнтральны (раўнінны)	89	Клічаў	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	28	Слуцк	1.5	—	15.3	26	−13.0	4	70	55	−12.7	4	23	28	—
	30	Мар.-Сосны	2.1	+2.8	16.5	26	−12.5	4	80	40	−15.0	4	27	16	—
	21	Магілеў	− 0.1	+2.2	13.3	25	−16.8	4	85	45	—	—	—	43	34
	73	Чавусы	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	27	Чэрыкаў	0.0	+2.3	14.6	26	−19.3	4	85	40	—	—	—	25	31
	191	Касцюковічы	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	31	Турск	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	32	Жлобін	1.2	+2.6	16.2	25	−14.8	2	80	45	—	—	—	18	—
IV. Паўднёвы (нізінны)	33	Жыткавічы	2.5	+3.0	17.3	26	−14.3	4	85	40	—	—	—	15	—
	37	Калінкавічы	2.5	+3.1	17.1	25	−14.5	4	85	50	—	—	—	11	26
	39	Лельчыцы	2.9	—	17.5	25	−14.0	4	80	35	—	—	—	16	—
	85	Чачэрск	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	—
	83	Барба	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	38	Гомель	1.6	+3.3	15.9	25	−14.9	4	—	—	—	—	—	22	—
	35	Васілевічы	2.2	+3.1	16.8	25	−15.4	4	75	25	−12.4	4	25	15	30
	40	Людвінава	2.5	+3.0	16.8	25	−15.3	4	80	35	−15.0	5	21	27	—

назіранняў за сакавік месяц 1934 г.

п	а	д	к	і	ў	мм		Вецер		Воблачн. у 10-балавай сістэме		Інсаляцыя ў %% магчымай	Лік дзён				Сярэд. выш. снег. насцілу за апошнюю дэкаду	
	Лік дзён з ападкамі																	
Норма	≥ 0.1 мм	≥ 0.5 мм	≥ 1.0 мм	≥ 2.0 мм	≥ 5.0 мм	≥ 10.0 мм	≥ 20.0 мм	Пераважаючы напрамак	Сярэдняя хуткасць	Агульная	Ніжняя		Ясных	Пахмурных	З туманам	З мяцеліцамі	у 1934 г.	норма
—	17	12	10	7	1	1	0	SW	3.9	7.9	7.3	—	2	20	11	—	—	—
25	18	15	12	7	1	0	0	E	3.4	8.2	7.2	—	2	21	10	—	—	—
—	17	12	10	6	1	0	0	S	4.3	8.4	6.8	—	2	23	9	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	11	9	7	5	2	1	0	E	3.6	7.8	6.7	16	2	18	11	—	—	—
29	17	11	8	5	2	0	0	SE i SW	3.5	7.9	6.2	—	2	16	12	—	—	—
—	17	10	7	7	2	0	0	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	14	11	10	7	2	0	0	SE	2.9	7.6	6.6	—	3	16	12	—	—	—
36	19	11	9	8	3	0	0	S i SE	2.8	8.3	6.5	—	2	20	15	—	—	—
—	10	10	9	5	1	0	0	—	—	—	—	—	—	—	0	—	—	—
30	18	11	8	5	0	0	0	E	4.0	7.8	6.4	—	2	17	12	—	—	—
—	17	15	13	10	0	0	0	E	2.5	7.9	6.2	—	2	18	13	—	—	—
34	13	9	7	6	2	0	0	SE	2.4	7.6	5.0	—	2	15	13	—	—	—
31	18	11	8	5	2	0	0	SE	3.3	7.9	5.8	—	3	17	12	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	15	14	11	8	0	0	0	SE	3.8	7.3	6.1	—	2	17	13	—	—	—
—	14	10	8	3	0	0	0	E	3.3	7.3	6.0	—	2	15	12	—	—	—
34	14	12	12	9	3	0	0	SE	2.8	8.1	6.0	—	1	16	17	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	14	11	8	5	1	0	0	SW	3.5	7.6	6.7	—	2	15	9	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	16	11	7	3	0	0	0	E	3.9	7.3	4.9	—	3	16	14	—	—	—
—	14	9	5	1	1	0	0	SE	2.9	8.6	5.4	—	—	19	8	—	—	—
26	11	10	6	3	3	0	0	SE	3.5	6.9	4.1	—	3	14	5	—	—	—
—	11	5	4	2	2	0	0	E	3.1	7.0	5.7	—	3	12	12	—	—	—
—	15	11	7	5	2	1	0	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	14	10	7	4	1	0	0	SE	3.3	7.8	4.8	—	1	15	14	—	—	—
30	17	9	5	2	0	0	0	E	3.5	6.9	4.6	18	3	14	7	—	—	—
—	16	8	6	4	2	0	0	SE	3.4	6.5	5.0	—	3	7	3	—	—	—

Метэаралагічная характарыстыка сакавіка м-ца 1934 г.

Гэты месяц адзначаўся надзвычайна высокімі тэмпературамі. Сярэднія месячныя тэмпературы хісталіся ад $-1,4^0$ на паўночным усходзе БССР (Новае-Каралёва, Орша) да $+2,9^0$ на паўднёвым захадзе (Лельчыцы). Адхіленне ад нармальнай т-ры хісталася ў тым-жа напрамку, як і сярэднія месячныя т-ры, ад $+1,1^0$ да $+3,3^0$. Асабліва цёплай з'яўляецца другая палавіна месяца. У першай палавіне наглядаліся яшчэ значныя марозы. Мінімальныя т-ры хісталіся ад -14 да -22^0, максімальныя ад 8 да 18^0.

Ападкі выпалі ў колькасцях значна не перавышаючых нармальныя, а месцамі значна менш. Малыя колькасці (каля 15 мм) выпалі ў паўднёва-заходняй частцы БССР і наўкола лініі Жыткавічы—Калінкавічы. На астатняй тэрыторыі БССР выпала ад 20 да 40 мм. Пераважаючым было выпадзенне ападкаў у сярэдзіне м-ца. Пачатак і асабліва канец у большасці былі сухія.

Снегавы насціл поўнасцю ліквідаваўся ў гэтым месяцы: у паўночнай палове БССР у канцы 2-й, у пачатку 3-й дэкады, у паўднёвай палове ў пачатку 2-й дэкады.

Вятры пераважалі паўднёва-ўсходнія і ўсходнія ўмеранай хуткасці.

Воблачнасць хісталася ад $65^0/_0$ да $85^0/_0$ агульнага пакрыцця неба. Вельмі многа было пахмурных дзён месцамі да 20. Вельмі часта былі туманы.

Н. Малішэўская.

Што можа даць вывучэнне стратасферы.

Па маючыхся ўжо доследах, атмасфера даволі рэзка падзяляецца на два прынамсі слоя: ніжэйшы—„тропасферу", прылягаючы да зямлі, магутнасцю, у сярэдніх шыротах, каля 12 км, і ўсю астатнюю масу паветра над ім, так званую стратасферу. Калі на доле, непасрэдна над намі, паветра амаль заўсёды знаходзіцца ў руху гарызантальным і вертыкальным, калі бесперапынна яго пранізваюць плыні, хмары, цыклоны, штормы, дажджы, туманы, калі з падняццем угару тэмпература зніжаецца настолькі хутка, што вярхі больш-менш высокіх гор пакрыты вечным снегам нават у трапічных краінах, дык самалёт ці дырыжабль, які плыве недалёка ад дна паветранага акіяна, павінен змагацца з варожымі ўплывамі стыхій, з небяспекай раптоўных пагаршэнняў надвор'я, з налётамі шквалу, з нябачнымі воку паветранымі „ямамі", „каскадамі",а „штопарамі", „фантанамі", туманамі, навальніцамі і г. д., пад н ціскам якіх ён заўсёды пад пагрозай не толькі паменшыць значна сваю хуткасць, а нават і загінуць ад найменшай памылкі пілота. У такім выглядзе з'яўляецца нам ніжні пласт нашай паветранай абалонкі—„тропасфера".

Нешта істотна іншае павінна быць у значнай вышыні. Ціск і шчыльнасць паветра вельмі хутка зьмяняюцца з падняццем, аб чым яскрава сведчаць наступныя лічбы:

Вышыня—км.:	0	1	2	3	4	5	10	20	40
Ціск—мм.:	760	670	590	517	453	396	193	42	1,9
Маса атмасферы ў % % агульнай.	100	88	78	68	60	52	25	5,5	2,5

Што датычыцца вадзяной пары, дык колькасць яе з вышынёю змяншаецца яшчэ хутчэй і ўжо ў верхняй граніцы тропасферы застаюцца ад яе толькі нязначныя сляды. Яскрава такім чынам, што ў стратасферы мы маем асяродзішча вельмі разрэджаных, празрыстых і сухіх газаў, сярод якіх галоўную колькасць займае азот і, што з'яўляецца галоўным, ніякія ўзварушэнні тропасферы, цыклоны, буры, навальніцы і г. д. не парушаюць яшчэ амаль не ўзбянтэжаных пранікнавеннем чалавека нямых вышынь паветранага акіяна.

Ужо гэтых фактаў дастаткова, каб зразумець, якія велізнейшыя перспектывы адчыняе заваяванне стратасферы для паветраных шляхоў зносін: у заўсёды празрыстым і разрэджаным паветры магчымы хуткасці да 1000—1500 км. у гадзіну пры адсутнасці ўсялякіх нечаканых небяспек і перашкод. А гэта раўнасільна таму, што за 12 гадзін магчыма з Ленінграда перанесціся ў Владзівасток, за 3 гадзіны з Архангельска ў Тыфліс! Ці не варта адна гэтая перспектыва ўсіх ахвяр, якіх можа запатрабаваць канчатковая перамога цяжкасцей, злучаных з заваяваннем стратасферы?

Але не ў гэтым толькі, чыста практычным дасягненні, справа. Яшчэ безліч цікавейшых навуковых праблем абяцае нам асвятліць і развязаць вывучэнне стратасферы, у нетрах яе адбываецца інтэнсіўная іонізацыя паветраных газаў, гэта значыць распад складаных малекул на паасобныя электрычна зараджаныя часткі, якія ўплываюць на электрычны стан атмасферы ў цэлым; у ёй ствараюцца, згодна сучасных доследаў, значныя колькасці озону альбо ўшчыльненага кіслароду, маючага каштоўнейшую здольнасць затрымоўваць шкодную для вышэйшых арганізмаў частку каротка хвалістай (ультрафіялетавай) радыяцыі з складанага комплексу сонечнага праменявання; там-жа зараджаюцца і зіхацяць прыгожыя паўночныя пазарніцы з сваей загадкавай зялёнай спектральнай лініяй 5,577 мікрона-водгук бамбадыроўкі земнай атмасферы электронамі, вылучанымі сонцам; у стратасферы загараюцца метэоры-„знічкі"; у ёй паказваюцца час ад часу невядомай прыроды срэбрыстыя воблакі на вышынях каля 80 км, у ёй нарэшце, з асаблівай сілай праяўляецца так званая „пранікаючая радыяцыя", таемныя нябачныя вокам прамені, якія здольны пранікаць скрозь матар'яльныя перагароды ў 15 разоў больш тоўстыя, чымся для самых жорсткіх гама-праменняў радыя. Гэтая радыяцыя па ўсіх даных прыходзіць з глыбінь сусветнай прасторы і, магчыма, з'яўляецца водгукам глыбокіх змен у структуры атамаў касмічнай матэрыі.

Вось кароткі пералік тых загадак і праблем, якія абяцаюць нам развязаць палёты ў стратасферу, незалежна ад іх практычных прыстасаванняў для авіяцыі; трэба аднак-жа ўявіць сабе і тое, што прыдзецца перамагаць вельмі значныя цяжкасці на гэтым шляху. Спынімся каротка на галоўнейшых момантах і тэхнічнага зместу, якія, у першую чаргу, неабходна ўлічыць канструктарам стратастата. Папершае, абалонка яго павінна быць даволі моцнай, каб вытрымаць розніцы ў ціску паветра ўнутры і па-за кабінай; падругое—яна павінна герметычна зачыняцца, бо для дыхання аэранаўтаў (лётчыкаў) у кабіне будзе створана штучная атмасфера, больш шчыльная і з большым працантам

кіслароду, чымся тая, у якой будзе знаходзіцца аэрастат; патрэцяе, дзякуючы больш празрыстаму і разрэджанаму стану вышэйшых пластоў атмасферы, кабіна, маючая шаравідную форму і пабудаваная пераважна з метала, будзе з аднаго боку вельмі значна награвацца сонцам (не менш як на 60°), з другога ахалоджвацца да тэмпературы акаляючага асяроддзя (—55° да —90°). Гэта стварае ўмовы для значнай дэфармацыі абшыўкі каркасу; і зроблена спроба шляхам спецыяльнай афарбоўкі ўнікнуць шкодных вынікаў няроўнамернасці нагрэва. Нарэшце трэба было распрацаваць, пабудаваць і выпрабаваць шэраг фізічных прыбораў зусім новай канструкцыі, барометраў, метэарографаў, вымяральнікаў пранікаючай радыяцыі і г. д. Усе гэтыя праблемы вырашаны сіламі савецкіх вучоных і інжэнераў, сярод якіх маецца нямала моладзі, з выключным энтузіязмам падхапіўшай пачын палётаў у стратасферу; не трэба забываць, што савецкія стратастаты значна большыя за замежныя прататыпы: 25000 куб. мет. супроць 16000 куб. м Пікара, і таму здольны дасягнуць і большай вышыні. Стратастат „СССР“ ужо зрабіў бліскучы ўздым у стратасферу, таксама рэкорднай вышыні дасягнуў і трагічна загінуўшы другі стратастат Асоавіяхіма і радыё з іх гандолы ўжо абвясціла ўсяму свету, што ў барацьбу за асваенне стратасферы ўключыўся і Савецкі Саюз, дзе гаспадаром з'яўляецца рабочы клас, скінуўшы панаванне капіталістаў, які не шкадуе на развіццё навукі не толькі сродкаў, але нават жыцця сваіх лепшых сыноў.

А. І. Кайгародаў.

Адказны рэдактар П. Мамаеў

Рэдкалегія: *Ф. Рабаконь*, *А. Кайгародаў*, *І. Калько*, *І. Рачыцкі*, *Б. Лісіцкі*

Друкарня БелАН. Гарліт № 2946. Заказ № 168. Тыраж 600 экз. 10 стар.